

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (előléptetések; iránycikk: nemzetiségi és vámszövetségi viszonyok; budapesti napló: a' cseléd-szerzés ügye, irodalmi újdonságok, magyar játékszíni krónika, 'sat.; a' budapesti emberbarátokhoz; magyar gazdasági egyesület, 's ennek kertészeti szakosztálya, jótékonyág, Lissovényi alapítványa; ellenfigyelmeztetés Irinyi János ur ügyében; Borsodmegye (csődügy fölötti vitatkozás, Pestmegye főlészóltatják, hogy valahára a' hatvani útesináltatáshoz lásson, 'sat.) Szerémmegye (a' menekvő bosznyákoknak segélypénz adatik, tiszteletbeli sebészszé izraelita lett, 'sat.) Szervia Hauer tábornok Bécsbe hivatott; a' szerb papság elégtellen; 's a' t.) Spanyolország Barcelonában zendülés ütött ki; cortesyítás; 'sat.) Anglia (pótlékkadatok a' khinai békekötésről; a' gyujtogatások napról napra szaporodnak; 'sat.) Poroszország (honvédelem iránti rendelet; a' cartelszerződés megszüntetésének következményei; 'sat.) Külföldi elegyhir. Értesítő, —

Magyarország és Erdély.

A' nm. magyar kir. helytartótanács Juhász Dániel tud. egyetemi könyvnyomó-intézeti gondnokot ugyanott pénztárelenőrré 's tollvivővé alkalmazá.

A' cs. kir. egyesült udv. kancellaria Pálffy Aloiz gr. velencei kormányzóknak, a' degli Arcadi és Accademia Tiberina tudós társaságok oklevelét elfogadhatni megengedé.

A' nm. m. k. udv. kincstár a' főfizetőhivatalnál Herrmann Antalnak a' budai váltó czédula-pénztárhoz áttétele által megürült utolsó pénztári tiszthelyre Schauschek Ignác eddigi járulnokot, helyébe utolsó járulnokká Fillinger Ignác fizetéses gyakornokot; továbbá Kesztercznek Ferenc szeged 30czadost károlyvárosi 30dossá, helyébe Flamnig Ferdinand ottani 30czad-ellenőrt szeged 30dossá, Gschwentner Antal sopronyi 30ad-áru-vizsgálót a' pesti 30czadnál utolsó áruvizsgálóvá; szolnoki sóellenőrségre Fluk Adolf makói ellenőrködő sómázsamestert; ennek helyére Berzeviczy Maksz aradi sóhivatal-írnokot, sóírnokká ugyanott Szepesy Ferenc aradi sómázsást, aradi mázsássá Rupp Vilmos ugyanottani sópajtaört, aradi sópajtaórré Pauly József lippai sókerület, ennek helyére végül Eölvédy Józsefet alkalmazá.

(Nemzetiségi és vámszövetségi viszonyok.)

„Hála 's köszönet“ című cikkemben tett ígéretim egyikét, könyvem kiadása által teljesítvén, fogok ime a' másoknak beváltásához is. Ez ígéretem szavai által kötelességemnek vallottam, hogy ha látandom a' megfontolás elvét, bárki által nemzetellenes irányban kezeltetni, szavam fölemeljem; és mialatt e' kötelességem parancs-szavára gondolok kísérendem a' közélet jelenségeit; kellő figyelemmel leendjek a' megfontolásnak azon fő elvére: minél fogva „a' beadott gyógyszer nem az orvos jó szándéka, hanem saját természete szerint működik.“ — Okot ad e' cikkem közlésére a' Világ szerkesztőségének 77. számában közretett főcikkje, mely csekély nézetem szerint a' nemzeti legdrágább kincsekkel kissé szabadalmún dispenzál. — E' cikk a' nemzetiséget két különböző szempontból fogja fel: a' szlavomania, és a' vámszövetség szempontjaiból. — A' vámszövetkezésről nézve azt állítja a' czimzett szerkesztőség: hogy nemzetiségünk sokkal erősebb, semhogy vámsorompókban kelljen keresni fentartására támaszokat; — hogy nemzetiségünk a' nyelvvirágzás, terjedés 's a' megyei rendszer oszlopin biztosan nyugszik; — hogy ama belső ösztön, mely isteni szikrakint hevit, a' nemzetiség fentartására többlet ér chinai falnál, szurony-vassorompóknál. — A' szlavomania nézve pedig megismeri: hogy e' miatt már is eléggé meggyült bajunk; — helyén lenni hiszi, hogy a' végett meghúzzuk a' vészharangot; — int, hogy a' szláv mozgalmakat iparkodjunk úgy kiegyenlíteni, hogy nemzetiségünkön anyagi erő ne diadalmaskodhassék. — Illy kettős különböző szempontból irt elvek folytában azt tanácsolja a' czimzett szerk.: hogy a' vámszövetségre nézve teljes nyugalomban legyünk nemzetiségünk miatt; — ne iszonyodjunk attól — „mindig bizonyos cautelákkal — olly nagyon; hanem fogjunk férfias munkához;“ hiszen úgy is a' szövetkezés még távolban van; a' vészördő förgetegnek első fellegei sem láthatók; és mig amaz isteni szikra a' nemzet fiaiban élni fog; — mig fenálland a' magyarnak alkotványa és megyei rendszere; — mig lesz jogtisztelő lelkiösméretes fejedelme és lelkes képviselői korszorja, kik örködni fognak életföfölt: addig a' nemzetiségért ne jayveszkeljünk a' vámszövetkezés miatt; hanem huzzuk a' vészharangot ott, hol helyén van (a' szlavomania miatt); — ettől talán nem „riad föl éber lelkekben az érzéktompító félelem 's rettegés angyala;“ — amattól a' megijedtek hanyat-homlok rohanhatnak a' közel (szlavom:) örvény és távol (vámszöv:) sziklacsoportok közt a' vakoskodás 's egymásközt zavarok szülte halálnak torkába. — E' hosszu logikának rövid értelme abban áll; hogy a' nagyon tisztelt szerk. a' szlavomania fészegetését igen ohajtja: ellenben a' vámszövetkezésre nézve szeretné, mivel úgy is távol van, hogy megnyugodva és hallgatva látnánk férfias munkához, 's a' jogtisztelő kormányba, és saját (nem tudom szellemi vagy anyagi) örökbe bizva hinnök el, hogy az a' nemzetiségre nézve veszély-, gazdasági állapotunkra nézve pedig kár nélkül fog idővel elintéztetni. — Ha illy legegyszerűbb polgárnak, millyen én vagyok, véleményét általjában hazám hatalmasb politicusai figyelembe venni méltóztatnának: akkor bizonyára sem a' szlavismus miatt nem huzatnék e' hazában vészharang; sem a' vámszövetkezési ügyre nézve nem fogna e' nemzet férfiasan munkához; — még kevésbbé intézkednék ez ügyben a' nemzet most vagy idővel negatív, azaz olly alapon 's „úgy, miszerint ez intézkedésből“ nemzetiségünkre és nemzet-gazdasági állapotunkra semmisse háramoljék. — A' szlavismus iránt külön cikkben ohajtván értekezni, a' mi külön a' vámszövetkezés ügyét illeti, erre nézve kimondott véleményem két okon alapul: 1) Mert a' szövetkezésnek oka nincs. 2) Mert a' nemzet szövetkezésnek oka van. — Az elsőnek bizonyítására könnyű volna azt mondanom, hogy a' tudós szerkesztőség által ok felhozva nincs: nézzünk azonban saját-erejüleg a' dolog mélyébe. — Mit akarnak a' német statusok a' vámszövetkezés által elérni? mit akarnak? azt hiszem ök, a' helybeni 's minket nem érdeklő indítóelveken kívül, két általános szempontból indulnak: némellyek a'

statusok személyes biztosságának; mások ezenkívül a' nemzet nagyságának igen természetes szempontjaiból. — Látják ök, előttök fekszik a' példa a' történet-könyvekben, sőt az életben is még, hogy mikép egyesek közt, úgy statusok közt is a' pacificatiók, szerződések, az eskü, vallásos érzelem, és morál alapjain az egyesek és országok lét és birtokbeli biztossága nem nyugszik erősen. Bármilyen szép és vigasztos eszmék legyenek is ama szellemiek, a' tapasztalás világa előtt eloszlának mint szépen színezett ködök. A' szenvedélyek elfelejtetik azokat. A' szenvedélyek pedig halhatlanok, mert a' születő emberrel újra születnek. A' status-hatalmon alapul a' status biztosság; a' félelem és okodás elvén alapul a' status biztosság politikája. „A' mi ártalmunkra lehet; az ártalmunkra lesz.“ ez volt az alakuló statusok elve; — a' mi ártalmunkra lehet, az ártalmunkra lesz, „ez a' status-biztosság politikájának elve.“ Ezt igazolja a' történet 's ez vezeté a' népeket a' statushatalom alapításában, mely az egyeseket magok közt, 's a' status ellen ója az ártalomra lenni akarástól. Mit és mennyit várhat illy elv mellett a' német ajku statusok bármelyike: azt mindenki tudja, ki e' statusok mappájába és szomszédjaik ingatag kedélyének történetébe csak felületesen is benézett. Ha tehát a' német statusok minél szorosabban egyesülni ügyekeznek, ez annál természetesebb, minél bizonyosan felhozhatják egymásnak előmozdító okok gyanánt: hogy e' statusok fejlettsége, iparija, nyelve és nemzetisége egy, 's e' szerint a' teljes összeolvadásban kölcsönösen mit sem veszíthetnek. Azok pedig, kik a' német nemzet nagyságának és dicsőségének szempontjából indulnak, illy teljes összeolvadásban inkább ohajtott czélt, mint veszedelmet találnak. — A' számítás tehát mind a' két szempont oldalairól igen egyre megy, és igen természetes, mert elvünkhez képest is a' népek biztosságát a' népek hatalma tartja fen, ez kezeskedik jogaik és szabadságaikról, ez a' népek szövetkezésében az a' mipolgári társaságban a' hatalomkar: paizsa a' gyöngének, biztosítéka az egészségek; és a' nemzetnagyságot is ugyan ez feltétezi. — Már ha ez általános és természetes czélt vesszük nézpontul, itélje meg tisztelt olvasóm, a' német nemzetnek akár biztossága akár nagysága lehet-e Magyarországra nézve szövetkezésnek oka? véleményem szerint, nem lehet. — A' német nemzet politikusai ohajtlják az igaz, 's igen nagy bécset tesznek arra, hogy Ausztria a' német vámszövetséghez járuljon talán azért is, hogy a' felvágó 's a' vámszövetségi ügyben annyira munkás Porosz ellenében hathatós vágytársat, 's így az apróbb hatalmak önállóságáért hathatós kezességet birjanak: de ohajtlásuk mégis csak abban találja legerősebb okát, mert Ausztriát német statusnak, 's így a' német nemzetegység és nemzetnagyság kiegészítő részének tekintik. E' szempont mellett, mi magyarok, mint járulók, per regulam: accessorium sequitur suum principale, szinte oda esnének ama kettős szempont alá, t. i. hogy a' német statusok biztosságához 's a' német nemzetnagysághoz kiegészítő rész gyanánt járuljunk. Ugy de itélje meg tisztelt olvasóm, lehet-e a' magyarnak hajlandósága, akár a' német státusok biztosságához akár a' német nemzetnagysághoz kiegészítő rész gyanánt erejével oda simulni? véleményem szerint nem lehet. — Itt most már kérdezhajtuk azoktól, kik nemzetünket a' vámszövetkezés ügyében „férfias munkára“ híják fel: állnak-e a' vámszövetkezést előmozdító okok Magyarországra nézve is? egyenlő-e a' német nemzetével a' mi ipariánk, fejlettségünk? ugyanaz-e nyelvünk, nemzetiségünk? igaz-e, hogy mi egymásnak kölcsönösen a' szövetkezés által nem árthatunk? valóban igen kétséges, nem fog-e szövetkezés a' nagyobb a' fejlettel, nekünk gyöngébbeknek ártani? — sőt hinni merem, hogy az ártalmunkra lehet. — Ha ártalmunkra lehet, ártalmunkra lesz; ez a' statusbiztosság elve, mellytől mi, épen mi nem tághatunk; kik a' „hazatesti és hazalelki belső erőnek kifejele sztését csak most kezdjük czélul kitűzni, 's e' czélnak elérésére most koholjuk a' czifrábnál czifrább terveket.“ (Vége követk.) Jablanczy.

Budapesti napló. Sokat beszéltek 's még többet irtak már a' czéhek ellen, és bő adatokkal fejtegeték a' károkat, mellyek az egész néptömegre azokból származnak, elannyira, hogy a' czéhek eltörléséről napirenden van már a' vitatkozás, és alkalmasint jó időig csupán napirenden és szönyegen fog maradni, mert már ez nekünk szokásunk, 's azért nem is akarunk ebben megütközni; de az csakugyan még sem esik jól az embernek, midőn illy vitatkozások közepett új czéheskedést látunk támadni, melly kártékonyaságban bizvást mérközhetik a' többivel. Néhány év előtt ugyanis olcsó cselédeket lehet-e a' fővárosban kapni, kik rosszul szolgáltak és csiptek és loptak, a' hol csak lehetett. A' czéhek bizonyos új heme támadott tehát, 's most annyira javult ezen rendszabályok által a' cseléd tartó családok ügye, hogy jelenleg drágán kell cselédeiket fizetniök, kik sokas szerint most is csak olly henyék, mint voltak, és most is csak úgy lopnak és csipegetnek, mint ez előtt. 'S egy részben mi okozta ezt? Néhány év előtt a' pesti Tudakozó-intézet szabadítékot nyert 's Pesten a' cselédrend-szabályozás óta most már csupán ez adhat nyomtatott könyvecské mellett cselédeket. Ez igen czélszerű lenne, csak közohajtás szerint az pontosan felelné meg, biztosítás által az e' végett hozzá járulónak. De ezt nem tapasztaljuk. A' cseléd díjához mért „honorariumot tartozik fizetni az intézetnek valahányszor szolgálatba vitetik, új gazdája pedig szinte mindig fizetni tartozik ezért ugyanazon intézetnek; ez tehát

annál jobban boldogul, minél többször változtatják helyüket a' cselédek, 's minél nagyobb díjért szolgálnak; minek következtében igen természetes, hogy a' megkereső vagy tulajdonos hához oly cselédet utasít, kiről aligha nem tudja hogy épen nem bír azon tulajdonossal, miket az illető gazda vagy háziasszony kíván, 's így azután majd minden hónapban vagy két hétben változik a' cseléd, az intézet pénztára pedig örvedetesen gyarapszik, 's ezenkül a' változás és mindenkor egy pár napi heverés henyeségre 's mindenféle roszaságra szoktatja a' cselédeket, minek végre erkölcsi romlottság 's lopás a' következménye. 'S gondolja talán valaki, hogy ezen intézet jóttal a' cselédekért? Mentsen isten! sőt megtörtént, ha a' cseléd oly roszul viseli magát, hogy gazdája kénytelen, lélekisméretes óvásul, ezt a' könyvecskében megemlíteni, akkor először a' gazda jó gorombán lehordatik, 's ha még erre sem akar jó bizonyítványt írni, tehát a' cselédet új könyvecskével látják el, hogy rosz magaviseletét más helyeken is folytathassa. Ha pedig kitudatik, hogy olesó cselédetszerez be valaki valahová, akkor a' beszerzőt elfogják, becsukják és megis korbácsoltatják. Ugy hiszszük, hogy azon intézetnek, [ha már drága cselédet szerez, 's mindkét részről megfizeteti magát, legalább kezeskednie is kellene érettek; ha pedig ezt tenni nem akarja, úgy engedjen nyílt tért a' roszat, 's azzal vigasztalhatja magát mindenki, hogy olesó husnak híg a' leve. — Lelki Énekek mint már említők Albertini után Pesten Geibel Károly könyvtárus boltjában kaphatók n. 12dréthen gyönyörű velinen 's a' legdíszesb nyomtatással (Pápa a' ref. iskola betűivel) 20 ív, kaphatók 36 kr. pengőn 's pedig illy majd példátlan olesóságu áron azért, mivel ezt egy magas szül. 's állásu hölgy istenes ezélok terjesztésére az erkölcsiség 's buzgóság gyarapítására szentelé. Továbbá megjelent: A' Kisfaludy Társaság évlapjainak 3dik kötete, melly 1841 — 42 évfolyam munkálatit foglalja magában Budán a' m. kir. egyetem betűivel közel 30 nSadrétü iv igen esinos minden szempontbul ajánlatos nyomtatásban, kaphatni Eggenberger 's egyéb könyvtárusinknál. Végre „Ifjuságom vi s h a n g j a i” ezim alatt jelentek meg Pesten Vietoris Antal könyvmó intézetében magyar tánczok népszerű modorban Füredy Lászlótól a' vakok pesti intézete egyik fáradhatlan szorgalmu tanítójától. Ára 30 p. kr. Kaphatók Pesten Grimm műárosnál, Vietoris Antal könyvmó-intézetében; ezenkívül Temesvárott, Aradon, Szegeden, Debreczenben, Selmeczen, Eperjesen, Komáromban, Győrött, Pozsonyban, Sopronyban és Székes-Fejérvárott. — Hosszas esőzés után az idő annyira meglágyult, hogy néhány budai kertben hajtások is mutatkoznak a' fákon, a' mi mind az egészségre, mind növényzetre nézve káros. — Néhány nap mulva az országuti Huszárház mellett lovagművészek kezdendik meg mutatványaikát. — Játékszíni krónika: nemzeti színpadunkon nov. 25ikén adaték „Ördög naplója” vaudeville 3 felv., nézők nagy számmal, ámbár igen hamar ismételték egymásután e' jeles színmű; 26ikén Conti javára bérszűnettel először „Párisi vízholdó” dalj. 3 felv., nézők kevesen, a' miből világosan kitűnik, hogy közönségünk izlése tisztul; 27én „Lázár a' pásztor” dráma 5 felv., 28ikén „Tudtán kívül kém” vigj. 2 felv., közben tánczok; 29ikén „Örültek háza Dijonban” színj. 3 felv.; 30ikén „Chivri Diana” dráma 5 felv.; dec. 1sején „Gizul” dalj. 3 felv. — Glaser Angelina az erzsébeti szerzet főnökasszonya Budán, nov. 21kén apáczai eskütételének félszázados évnapját ünneplé; a' keresztanya Pejacsevics grófnő volt. E' ritka ünnepélynek számos néző volt tanuja, kik őszintén ohajták: bár számos évnek örvedessen még az érdemteljes szűz, ki egész életét a' szenvedő emberiségnek áldozta föl. —

[A' b u d a p e s t i e m b e r b a r á t o k h o z.] Minthogy az ikervárosi jótékony nőegyesületek hivatása: a' nyomasztó inséget enyhíteni, annál fogva kötelességüknek ösmerik a' hőkeblü budapesti lakosságot emlékeztetni az új esztendő közelgésére, midőn a' jámborszokássá vált új évi üdvözlések megváltása által a' szűkölködők számára nevezetes segélyforrások nyílnak. Reménylik az egyesületek, hogy a' segédeszközök bár mikori szedéskor részvevő bőkezűsége találjanak a' t. cz. közönség nagylelkűségében, mindazáltal ez újv fordulásokor annál bizalmasabban vélik az annyiszor fényesen kitüntetett jótékony-sági szellemet, oly szokásnak folyamában maradására 's élesztésére irányozhatni, mellynek gyakorlata az emberiség méltóságát tanusítja, a' mindenben szűkölködők fölségélléséhez módot nyujt 's nem kevés felebarátunkat végromlástól ment meg. Az e' czélra gyűjtendő tetszészserinti adakozások talán soha sem voltak sürgetőbbek, mint épen a' jelen télszakon, midőn a' munkahijány ideje beállott, kevesebb a' kereset 's az élelmi szükségek magasb árúak, a' szegény erőfogyottak 's gyámoltalanok roppant száma vigasztalás nélkül kétségbeeséssel küzd, 's a' pillanatnyi késedelmet nem tűrő inség könyörületért 's mindenféle segítségért rimánykodik. Mindezek teljesítése miatt a' fogyatkozást szenvedők nevében nyilvánosan kimondott kérelem közpártoltatásra szorul, 's az ikeregyesületek bizván az eddig tapasztalt gyámolításban, reménylik ohajtható fogamatját. Legkisebb adakozás 12 pgő krt felülmulhat 's ezért, valamint nagyobb adakozásokért, nyugtatványt is kaphatni. A' gyűjtők, a' két szomszéd városi plébánus urak 's más vallásbeliek lelkeszei, egyéb számos gyűjtőhely különhirdetvényben foglaltatik. A' nyomtatásban megjelenendő jegyzékben mindenki kívánóságához képest közölheti nevét 's rangját. Egyszersmind kéretnek a' nemeslelkü emberbarátok, hogy a' beiratást ne halasszák, hogy az új évet megelőző napon lehető teljesen jelenhessék meg a' kiosztandó névjegyzék, mellyet egyébiránt kiki ott veend kezéhez, holmagát beiratja. Budán 1842ki novemb. 17d. tartatott ülésből. — K ü l k e y Henkrik, egyes. titoknok.

A' M. Gazd. Egyesület kertészeti 's gyümölcstenyészési szakosztályának f. é. nov. 9kén m. Károlyi György gr. elnöksége alatt tartott népes gyűlése sokszoros örömmüep vala. Mindenek felett örvedetes volt az emelkedő részvét tanuságát, de egyszersmind honi gyümölcstenyészésünk reményteljes zsengejít szemlélhetni a' gyümölcskiállításban, mellyhez gyümölcstenyészők hazánkfiak az ország több részeiből járultak, nevezetesen: Wölffel József Kőszegről, Bazalicza Mátyás Nyitra-Pereszlyéből, Urbanek Ferencz Majtényből, a' murányvölgyi társaság Gömörből, Nagy István 's Gömör Károly Pestről és Hegyessy Péter ur Budáról. A' leggazdagabb 's egyszersmind legválogatottabb gyűjtemény vala Wölffel és Bazalicza uraké; számra kevesebb, de szinte válogatott péld-

dányokat küldött Urbanek ur, de a' többi be'küldött mutatóvány is közméltánylást aratott. Kiválólag fényessé 's ünnepélyessé tevő azonban e' kiállítást azon ritka szépségű gyümölcsgyűjtemény, mellyet es. k. főherczeg-nádor ő fensége az egyesület által képviselt úgy tekintetéből 's buzditó példánul szinte kiállítani kegyesen méltóztatott. A' fajok válogatottsága szintugy, mint a' gyümölcs kitünő szépsége példásan bizonyítá, mikép a' munkás férfiú a' leggondteljes polgári méltóság pályáján sincs kizárva a' magányélet körében is gyűjteni érdemkoszorut 's valóban, ha oly magas helyzetű férfiú számára a' közeli merésen legbensőbb tiszteleten fölül még volna jutalom, mellyet a' hon nevében az Egyesület nyujthatna, — az bizonyosan szeretett nádorunkat illetné! — Másik ünnepélyes része ez ülésnek az érdemjelek kiosztása vala, mellyek a' gyümölcstenyészők országos előmozdításában működő 's már közhírré tett kilencz hazánkfiak közt kiosztattak. Az egyesület meg van győződve, hogy a' megtisztelteteken kívül is vannak még hazánkban férfiak, kik hasonló kitüntetést megérdemelnének; de mivel ezuttal hivatalos uton közismeretre nem jutottak, megtiszteltetésök jövő évre halasztatott. — Kedvesen fogadtatott ez alkalommal t. Sötér Ferencz n. mosony megyei 1ső alispán urnak levele, mellyel az Grainer János Horvát-Kimle község lelkészének buzgó törekvésit gyümölcstenyészés körül a' szakosztállyal megismertetni sziveskedik, melly becses tudósítás a' jutalmak odaitélése után érkezvén, lelkész ur szép törekvése, haez állhatatosan folytattatik, jövő évre följegyeztetni határozatott, úgy intézkedvén, hogy a' legközelebb kiosztáskor 12 jeles gyümölcstenyészők (a' lelkészekre 's néptanítókra levén fötekintettel) részesülhessen a' kiüntetésben. — Egyébiránt tekintetbe vevén a' szakosztály az érdempénzeknek jeles és valóban művészi létesítését, kedves kötelességének ismeré az azokat készített nagy művészek, mint egyszersmind szépesi derék hazánkfiának, Böhm Dániel urnak, ki a' kincstári pénzverő intézettel összekötött metszők akademiájának köztiszteletben álló igazgatója, teljes elismerésél 's hazafiai köszönetét kifejezni. Szives köszönetet aratott továbbá ez ülésben t. cz. Havas József ur kőbányai telkérőfa' középponti kertnek nagylelkűleg átengedett több ezernyi vadfáiért 's Gömör Károly ur a' középponti kertben tenyészendő fák lajstromának fáradságos elkészítéséért. — Bejelentetvén továbbá Wittmann János tb. urnak igen becses ajánlása, melly szerint az hold. atyjának, a' közfájdalomra nem rég elhunyt Wittmann Antal udv. tan. urnak emlékeül az országos kertre 100 pfrtot ajánlani sziveskedett, — e' hazafiai 's a' fiui szívnek becsületére való tettért méltó köszönet szavaztatott. Végre örömmel fogadtattak következő bejelentett részvények: Ns Trencsényi vgye nemesi pönztára 4 rész., Nemák Fer. tb., Szunyogh Jenő szgb. Kvassay Antal ügyész, Ullman László tb. 3., Marczibányi Antal, Königsseg Aulendorf Gusztáv gr., Csáky László gr., Pongrácz Gáspár első alispán, Osztroulezky Gusztáv m. alisp., Brogyáni Gábor tb., Piacsek Antal főszb., Pongrácz Jusztin tb., Katona Lajos h. ü., Melesiczky László szb., Niczky Franciska grófnő. Össz. 21. részv. T. Varga Lajos ügyviselő ur ivén: Skita Mihály tisztartó, Jedlicske Lajos szb., Keeskés Lajos népjegyző, Vasanic László szb., Kandó József tb., Salamon Lajos tb., Fiáth István tb., Meszlényi Károly tb., 's a' gyűjtő. Össz. 9. részv. T. Karika Pál ur ivén: Varga János oktató 's a' gyűjtő maga. Össz. 2 részv. Szakosztályi jegyző ivén: Bors József kir. helyt. ügyviselő, Karácson Mihály k. tb. ülnöke, Odescalchi Ágoston hg., Zichy Ferencz gr., Kálnoky Gusztáv gr. Csapó Imre tb., Wodianer Samu tb., Ilkey Sándor tb., Pisztor Jakab v. tan., Karczag Benjamin keresk., Gózon Mátyás főüggy., Mayer Ignác keresk., dr. Frivaldszky museumi ör., Steiger Ferencz k. kam. tiszt, Zichy Ágoston és Ödön gr. tanulók, Danilovics Mihály nevelő, Mares István h. ü. Össz. 17. T. Heinrich n. János ur ivén: özv. Kray bárónő, Marich Franciska szül. Kray b. nő, Jankovics Vincenzia szül. b. Laffert. Össz. 3. Ezen fölül es. k. főh. Király ő fensége negyven, fóm. hg. Batthyány Fülöp ha'van, és fóm. hg. Eszterházy Pál harmincz részvényt valának kegyesek ajánlani. 'S így eddigelő összesen aláíratott 703 részvény. Ezek előbocsátása után birtokodik alulirt mind azon tisztelt hatóságokat és ügyviselőket, kik kerti részvényiveket átvállalni méltóztatnak, az eddig begyűjtött pénzeket vagy postán, vagy más biztos alkalommal minélelőbb beküldeni, magát a' gyűjtést pedig félbenszakasztás nélkül folytatni méltóztatassanak, meggyőződve levén, hogy minden következő nap jönnék 's jobban meggyőző a' gondolkozó hazafit e' vállalatnak mind jótékony mind szűkes léteéről. Pesten nov. 15. 1842. Török János egyes. előadó.

B o s k o v i c s Emanuel ur, nagykereskedő, a' gyermekkórház javára egy Eszterházy-féle sorsjegyet, mostani érték szerint 50 pgőftot értő, ajánldeközni sziveskedett oly kívánattal, hogy az intézeti alaptökéhez számítassék, 's így alkalma legyen az intézetnek rajta nevezetesb öszveget nyerhetni. Melly igaz emberbaráti jótétemény az illető igazgató választmány nevében legforróbb köszönettel fogadtatott, azon buzgó ohajtás követvén az ajándék-adakozó által kijelelt rendeltetését, vajha ezen sors után az oly közhasznu intézetre legnagyobb nyeresemények egyike háramlanék. — Pesten novemb. 29dikén 1842. H a v a s József. —

Néhai Lissóvnyi László, 1000 pengő forintnyi alapítványt hagyott, halála előtt testvére Lissóvnyi Vilmos urnak élő szóval kifejezett akarata szerint, oly czélra 's oly föltételek alatt: 1) Ezen tőkének 6 pcentos kamatját oly ifjak használhassák, kik egyenesen oktatói hivatalra szánták magokat 's e' czélból a' némethoni egyetemekre kimenni szándékoznak; 2) hogy az illyen egyed ezen kamatot addig h u z z a, mig valamelyik némethoni egyetemben mulat; 3) az illy egyedek kijelölésekor semmi egyébre tekintet ne legyen, mint tudományos jártasságára 's erkölcsi tisztaságára. 4) Az alapítvány jótéteményével felruházandó egyed kijelölése, valamint a' tőke czélszerű kezelése az agost. hitv. evang. négy superint. egyetemes gyűlését illesse, mellyben minden évenként tétessék nyilvános tudósítás. 5) Más czélra a' kamat soha se fordíthatassék. 6) Ha oly körülmények jönnék közbe, miknél fogva ifjaink a' némethoni egyetemektől eltálatnának, illy esetben az évenkénti kamatok mindaddig, mig a' kimenetelt gátló akadályok megszűnnek, a' t ő k é h e z csatoltassanak. —

A' m. gazd. egyesület azon választmányának t. tagjai, melly a' jövő országgyűlésre fölterjesztendő magyar vizijog, 's rétöntözési szabályok tervezésére megbizatott, tisztelettel figyelmeztetnek, hogy e' választmány jövő

1843. január 3án fogja Pesten üléseit's vitárait megkezdeni. A' tárgyat illető közlemények és javaslatok, a' kitett határidő előtt beküldve, bárkitől is szívesen fogadtatnak. Pesten december 1ső napján 1842. Török János egyesületi előadó.

(Ellenfigyelmeztetés.) E' lapok 95. számában Degré Alajos, mint a' kir. táblai h. jegyzők megbízottja (?) által közrebocsátott figyelmeztetésre alulírtak, minden ebből eredhető gyanu elhárítása végett, ezennel nyilváníttuk: hogy Irinyi János ur ellenjegyzése alatt az ifjúság nevében keringő ívek az ifjúság gyűlési határozata következtében bocsáttattak ki. Kelt Pesten nov. 28án 1842. Piringer Mihály. Szabó Miklós kir. táb. h. jegyzők. *)

(Borsodmegyei közgyűlés.) Miskolcz, nov. 22k. Borsodmegye f. hó 10kén kezdődött évnegyedes közgyűléséről keveset írhatok, mi a' nagy közönség figyelmét igényelhetné. A' RR. mintha érezték volna, hogy kevés érdekes tárgy kerülend szőnyegre, nem sereglettek roppant számmal össze's e' kevesek is már másod napon azon még kevesekre olvadtak, kik csak kötelességérzetből magyarázható dicséretes buzgósággal mind végig kitartanak. — Az utasítást készítő állandó küldöttség tudósításának rendesebb beadása's felvételeiránt jó ideig folyt sikertelen conversatio után — az elnök által tett íromány-sorozatból semmi érdekest nem tudván kiszemelni a' RR. [mi élönkebb politikai lélekzésünk óta hallatlan] kisgyűlési jegyzőkönyvek hitelesítéséhez fogtak; 's itt a' b. Eötvös elleni esődbíróságot Borsod trv. székénél meghagyó k. udv. végzésnél egész első napot elfoglaló vita keletkezett. Miután egy állandó esődtörvényszék's ahoz pótlólag néhány bírót neveztetett, Éris almájaként tünt fel a' kérdés: honnan fizetessenek a' esődtörvényszéki napdíjak? — 'a' törvény nagyobb esőd esetében 100p.ft díjt rendel a' házi pénztárba fizetelni's így a' házi pénztárnak terhe a' napdíjakat fizetni — magyarázák a' törvény szelleméből némelyek; — „ugy de a' jelen esődper hetekig sőt talán több hónapig fog tartani, — igaztalanság lenne tehát a' szegény adózónép pénztárát ez újabb impositával terhelni“ — mondák mások szívsgallatokat követve; „a' követelések valódsága's osztálya feletti itélelkezés csak kevés, — 's a' tömeg állását érdeklő kérdések legtöbb idejét fogván elfoglalni e' esődtörvényszéknek: — a' tömeg kivilágosítása körül tett költségeket pedig a' törvény megítélni rendelvén, perügylet a' 100 pftot haladó napdíjaknak mint oda tartozóknak a' költségek rovatáiban elősorolásra utasítsák“ 's a' határozat e' szellemben készült meg; 's talán e' vitára szükség sem leende, ha — mit bizton reményleni lehet — a' hitelezők ön ügyök sebesebb elintézése's az adózónép könnyítése tekintetéből a' 100 pftot haladó díjakat önként megajánlandják. Jövőre követinknek utasításul jegeztetett föl's hogy törvénybe iktatassák a' biztosítók:mikép ezentula' esődök törvényes folyama a' hitelezők nagy károsulására felsőbb rendeletek által ne akadályoztassék. — Adókievítés foglalá el a' többi gyűlést, mia' tanácskozási teremtet rendesen ki szokta üríteni. Háziadónk több mint 4 ezer pengővel haladja a' tavalyit, pedig az adótartozás tömérdek [mondja azután valamely boldogtalan, hogy adózó népünk a' nemesseli teherfelosztás nélkül nem bírja a' közgazgatás szükségét fődözni!] ez új szaporodást hánacsilag helyben hagyott utépités, 's két új esendbiztosi hivatal felállítása okozá, melyre a' folyamodás utja megnyitott. — Néhány trv. széki ülnök helyébe, kik megválasztásukat nem fogadák el — titkos szavazással mások választattak. — Egyik fősz. bíránk indítványára Pest vármegye ujjal meg fog kerestetni hogy a' gallicziai utvonalt [Hatvan felé] már valahára járhatóbb karba helyezze. 'S ezt a' RR. annyival szükségesnek láták, mivel botránykozását gerjeszti fel mindenkinek az, hogy midőn az utvonalt mindenütt jó karban tartatik, 's így a' törvényhatósági teher — a' közlekedés könnyítése — egész mértékben nehezül az illető megyékre: — épen a' főváros felé közeledve válnak utaink járhatatlannak, mi a' belkereskedésre's közlekedésre károsan hat vissza. — A' szomszéd megyék is mellyekhez uton járnak a' fővárosba, levelünk pártolására föl fognak szólíttatni's Pestmegye mindaddig, míg kérelmünknek sikere nem lesz — Cato ceterum puto Carthaginem esse delendamjakint — e' felszólításunk minduntalan ismétléseivel fog ostromoltatni. Ennyit 10 napra terjedt gyűlésünkről. — Most valamit városi életünkről is, 's itt arról, mi legelső — a' világsággról. — Czélszerű szerkezetű lámpáink világítására tett ajánlatok határekevitelt, 's az újabb adakozásrai felszólításnak váratlan csekély sikere lett; 's mi ha a' városi előljáróság valamely expedienst nem talál, sőtétben maradunk. Hja! az ajánlatok kora elmúlt, azon kevés lelkes, ki adakozásaival némileg enyhíté a' tehermentesség szennyét, a' sokat már nem győzi, 's ez anyagi száradban közintézetek fentartására percnyi felhevüléstől vajmi keveset várhatunk. 'S itt önkénytelen merül fel a' gondolat: bár a' kor, mellyben nem szabad ajánlás, hanem közkivetés utján szereztetnék be a' nevelés, politia, csinoság's emberiséget tárgyazó intézetek fentartására kívántató pénz, — vagy legalább a' kor, melly mindezeket megközelíté, a' kir. városág kora mentül előbb elővárásoltatnék! — A' sept. 1jén megnyitott kisdedovó intézetről's egyéb közjót tárgyazó mozgalmakról jövő alkalommal, valamint békes városunk csendét új veszélylyel fenyegető iktatásokról, a' nép erkölctelenítésének e' m' telyes eszközeiről; napfényre azokkal, sujtja őket a' közvélemény, kikben a' kötelességérzet legkisebb szikrája is hiányzik, kik parányi, — mondhatnók — aljas érdekük többször sikeretlenül próbált kivására magokhoz illy méltó eszközökhöz nyulnak, eszközökhöz, mellyek a' köznép erkölctelenségén lassan de biztosan emészlő méregként fognak rágódni, még akkor is, midőn parányi érdekükkel ök magok is már rég az érdemlett feledésbe sülyedtek. — S. —

Szeremegye rendkívüli közgyűlése october 5dikén tartott. A' hnsvágók és székek hasznobérloji a' husárszabás kellemetlen tárgyát keserves panaszkok által az idén már másodsor hozták szőnyegre's mint-hogy májusban 12 krra emeltetett, mi megyebeli körülményinkhöz képest olly magas, valamint septemb. 5kén tartott közgyűlésben 8 v. krra csökkentett husár, a' bérben levő pusztákért fizetendő pénzmennyiség arányában alacsony levén, most váratlanul 10 krra szabattott, 's egyetemben jövendőre minden kellemetlenség elhárítása végett határozottott hogy a' kinevezett választmány próbavágá-

*) Irinyi J. ur föláilágosítását a' figyelmeztetésre legközelebb számunk közlend. A' szerk.

sokat tevén, annak eredményét az évnegyedes közgyűlések elibe terjeszszé. — Felolvasottott egy felsőbb határozat, melly az itt menekvést kereső üldözött bosznyákoknak, sorsuk enyhítésére a' háziadóból fizetendő pénzbeli segélyt, következő pótlás mellett, fejenként rendelti kegyeskedett — továbbá a' m. főispán-helyettes urnak két rendbeli levele, mellyekben gondoskodását érdememérés mellett nyilváníttván, — sept. 17én elhunyt ujlaki főszbíró Urbanecz Mihály hivatalára Gazapy Ferencz, eddigi főügyvédet, ennek helyébe, eddigi erdővégi alszbíró Marsó Alajost főügyvédnek, szolgabírónak pedig Novics Györgyöt, a' megürült esküdti hivatalra véglére Szűry Lajost eddigi tisztbeli aljegyzőt méltóztatott kinevezni — a' másik levél Spitzer Salamont, hébervallásu, de magyar ajku sebészt, fáradhatlan törekvésiért és szenvedő embertársinak készséggel nyújtott sikeres szolgálatteltekintetéből e' megye tiszteltbeli elnöke kinevezni kegyeskedék — mi is éljennel fogadtattott — 's a' tolnai kinevezés után teljesült itt is — sok régi törvény mellett, mit a' nagy Bossuet állit: „a' jog ellen, nincsen jog.“ Itt kötelességemnek tartom megjegyezni, hogy honunk lelkes fia, országos szemorvosunk Lippay ur, ki a' nm. helytartótanács intézvényénél fogva — köztünk is széles tudományának, 's tapasztalásának külön mivelttségével's járatosságával, csüggedetlen törekvéssel, csuda ügyességgel, már 21 személynek, hova elaggottak is számitandók, szemökvilágát helyre állította — miután szomszéd Verőczemegyében 84. egyedet jótékony működése által jó sikerrel meggyógyított, mi által nemcsak a' synylődöttök örökös haláljokra, de a' haza megismerésére is magát méltóvá tette — kisérje üdv és áldás a' nm. helytartótanács jótékony rendelését, koszoruzza érdemij az illy 's ehez hasonló tetteket — A' mult gyűlés óta érkezett érdekes levelek az országos dolgokkal foglalkozó választmányhoz utasítottak, melly nov. 28án első alispáni elnöklés alatt kezdő megülesit, jelentésit a' közgyűlésre teendő. — Verőcze vgyének azon felszólítására, hogy az idej rendkívüli szárazság tekintetéből a' Palacsza szikkasztatása, 's az ez iránt fenálló vegyes biztossági egyezések következtében, adózóinkra rovatott ásásnak folytatására továbbis segédkezeket nyujtanánk, határozottott: hogy a' vegyes biztosság egyik elnöke, megyei másod-alispán Cseh Eduard ur, a' szükséges lépéseket, mellyek már rég el voltak határozva, 's csak a' felszólítástól függtek, az egyezések következtében megtevén — jelentésit a' tavalyi munkáról is a' vegyes választmánytól várja be. *) — A' megyei adó's a' pétervárad hadi-tárral tartott összeszámítás eredménye, hogy adóilletékünk f. évi aprilis óta, talán a' megyék közt mennyiség fejében meghaladó hátramaradásnak tekintethetnek — de mivel most készpénzben 21,081 f. 39³/₃₂ kr. p. p. fizetett le — hová a' zitt tanyázó katonaság kenyér, zab, szalma öszves költsége 12,121 f. 30 kr. p. p. tartozik, — az általkelőké pedig az elfogatottak egyetemben 612 f. 37 kr. p. p. öszvesen beszámítottott 33,815 f.p. melly öszveget a' 77,883 f. 47³/₃₂ krlból mint hátramaradt fizetendőből levonva, 44,069 frnyi tartozásra mutat, hová a' karloviczi katonai szabad község tartozását 1830. év óta mint a' megye adótárába fizetendő számítván 26,790 f. 52¹/₂ krajczárral: nyilványos hogy hátramaradásunk e' folyó évre 17,709 pforint és 20 kr. 's ennek lerovása is — pénztári és számvevői hivatalunk mellett bizonytal nem sokára megtörténik és ezt hinni azzal is jogosítatunk, mivel munkás's fáradhatlan első alispánunk nov. kezdete óta a' vallomásos öszzeírás (dialis conscriptio) a' megye 6. kerületében személyesen vezet. — A' megye szükségére készített előleges számítás 184²/₃ 55,767 pf. és 34¹/₂ kr. van téve, a' lefolyt évi börtöni's rabok költségei 1600 ft. tesznek, a' nagyobb vétkü rabok száma 37, hova két némben számitandó, a' mezei rendőrség ellen vétettek száma 198, apróbb vétkek miatt 19 volt fogva — 's így öszvesen 217; kik közül 99 jelenleg börtönözve tartatik, 's az sem mind megyebeli. A' megye népessége könnyen 100 ezerre számitható, melly 44 □ mérföldön lakik's az idej bő termésért hálával áldja az Isten nevét — Nov. közepén Lednicze puchói Marczibányi Liviusz uradalmához tartozó helységben még 40 szőlő szüretlen volt hordók hiánya miatt. —

Szervia.

[Hauer tábornok Bécsbe hivatott. A' szerb papság elégtelensége.] A' Zimonyban, hihetőleg a' Száva szabályoztatása's más politikai czélok iránt megbizott es. k. tábornok Hauer, ki a' fejdelemiktatáskor Belgrádban vala, de az iktatásnál nem jelent meg, Bécsbe költözék. Magaviseletével, miszerint ő a' legközelebbi szerb eseményekben az új hatalmaskodókhoz szembeszökő részrehajlást mutatott, ugy látszik kormányának elégtelenségét vonta magára; illy eseményeknél panszlav irányu tábornokok csakugyan veszélyesek lehetnének. — Belgrádi hírek szerint a' szerb állapot koránsem olly nyugtalan, mint a' német

*) Egyébiránt a' már másodk hónap óta szakadatlanul tartó esős idő — az adózó nép méltó kíméltetése tekintetéből a' kezdett munkát még folytatni nem enged. — Az igaz hogy a' fényleni és valamit nyomni vágyódás vetélyeskedik, a' szin mutatása mellett; 's a' mértékletlen magos vélemény, a' legalantabbat is magáról nagy véleményre akarja ébreszteni érdemeire nézve, mellyek nem léteznek, 's a' hirtelenkedés mellyel némelyek másokat felülmulni sietnek, igen neveltséges's mégis olly boldog andalodásba helyez sokat, kik jogbíráskokat képzelvén, egyedül a' csalatás által boldogulnak — ha bár az igazság nemis szerencsesítheti hiányát minden magas tekintélynek — és a' nagy törvény szerint tiltottnak nézven, féltelenkednek — Ilyenek sok egyes's többek közt az illyrek is — Jól állitá Verőcze vmegye hogy vannak emberek, kik szilaj indulat-tól elragadtatva, minden tárgyban csak saját bálványaiknak tönjéneznék, de fák miatt nem látják az erőt — Verőczemegyének lelkes tisztviselőji mint Szerém közönsége is több ízben bebizonytá, mint ragaszkodik anyaföldéhez's jeles tagjai mint pribéri's vucsiní Jankovics László — Delimanic László's az igen nemes Pejacevics grófok's több ismeretes jeles tag Szerém megye egyedeivel jól tudják hogy illyr párt köztünk nincsen's nemis létezhetik, mert az illyreknek sem nyelők, sem más bélyeges tulajdonu nemzetiségük nem levén — nem egyebek mint az arbanaszok, vagyis arnauták maradéki — kiknek nyelők nem maradt fel, 's most a' szerb nyelv színe alatt szeretnének fényleni, mi egyébiránt hasztalan törekvés, mert ütött az óra — 's mi egy hazának fia levén — hitre's nyelvre nézve semmi más morale territoriumot nem keresünk, mint nekünk az 1751ki 61. törvényezikkely mutat, 's melly arra kötelez, hogy minden meghasonlást kerülendő öszszvetett vállakkal a' közjót koronás urunk's fejedelmünk akaraja szerint a' haza érdekében mozdítsuk elő. A' Világ 92ik száma ezt Szerémből jelenti de fájdalom! nem eléggé rendesen. Annyi mégis igaz, hogy köztünk illyristmus nincsen, 's a' hol van — az nem igaz, 's tőle épen nem féltetni. Isten velünk. P. M. A' beküldő.

lapok híresztelik, csupán a' papság nyugtalanodik. Az új kormány ugyanis csökkentvén a' papok fizetését, ez által megutáltatá magát előtte, 's most már a' papok annyira ingerültek, hogy a' népet Mihály részére csábitgatják 's bujtogatják a' metropolita intései sem bírják őket lecsilapítani. — Emin efendi Zimonyba hívá Mihály hget 's ott 2 óráig beszélt vele: átadá neki az 1258 évi ramadan 12kén [1842. oct. 17kén] kelt beratot, mely által ő a' fejedelemégtől megfosztatik, mivel Szervia földjét elhagyá 's ausztriai birtokra menekült; a' fejlődmi jeleket is kérte tőle Emin, de Mihály azt válaszolá, hogy eziránt már Pétervárról tanácsot kért, 's míg az meg nem érkezik, addig mit sem adhat át. Emin elvégezvén megbízatását, Konstantinápolyba indult, még pedig nem a' vízi, hanem a' száraz úton. A havasalföldi hospodarválasztásra 60 napi határidőt kaptak a' bojárok, kiknek 5 kijelöltjük levén, 5 pártra szakadtak, a' többség Kisseleff orosz gr. 's tábornok mellett van, utána az elaggott Philipponak van legtöbb reménye, ki azonban már nem igazgatónak való. Egy levél szerint Ghika Sándor számára Pesten szállás béreltetett, hol ő alkalmasint teleni fog, Mihály hg pedig Bécsbe szándékozik.

Spanyolország.

[Barcelonai zavargás. A' cortest nem Epartero nyitotta meg. Elegy.] Nov. 13án este 30 napszámós vám nélkül akart néhány hordó bort Barcelonába csempézni; a' nép azonnal a' törvényszegők mellé állott, 's az öröklet lefegyverzé, kik közül egy halálosan megsebesült; utóbb mindazáltal tetemes katonai segély érkezett, 's 12 zavargó elfogatott. Másnap a' dolgozók műhelyeiket elhagyák 's a' városház elébe csoportosultak, hol az őrségi helyet, mint nemzetőrök, elfoglalván, a' rendes katonaságot nem bocsáták oda. La Rambla téren egy ezred volt föllállítva 6 álglyuval, 's minden pillanatban attól tartottak, hogy a' polgárok véres összeütközésbe jönek a' katonasággal. Nov. 16dikán még zárva voltak Barcelona mindenkapui, 's a' várost senki nem hagyhatja el; magánylevelek szerint azonban nov. 16kán álglyuzás volt Barcelona vidékén hallható. Egyébíránt alkalmasint nem ezen kis várműgyi kicsapongás okozá e' zavargást, hanem inkább a' „Republicano“ című lap folytonos lázítása, mely többször illy kemény szavakban is nyilatkozott: „Ha valamely nép ismét vissza akarja jogait foglalni, úgy „Éljen a' republica!“ kiáltás közt tömegestül fegyverre kell kelnie 's halálra sújtania mindazokat, kik ellene szegülni merészlenek; továbbá, minden hatalmat, meg kell semmitnie, mely nem kebléből származik, a' minők például: a' trón, cortes, ministerség, törvényszékek, szóval valamennyi tisztviselő az egész országban!“ Illy fölszólításnak előbb utóbb mulhatlanul véres kicsapongásokat kelle okoznia. — A' szerkesztő fogva van. — A' cortes nov. 14kén nyitá meg üléseit, 's ez ünnepélyen Epartero nem volt jelen, mely elmulasztás nem igen fogja népszerűségét emelni. — Valencia, Aragonia és Catalonia tartományokban olly félelmes mozgalmak kezdenek mutatkozni, hogy a' kormány teljes végrehajtó hatalommal ruházta föl az illető főkapitányokat. — Mondják, hogy a' mérsékpártiak ajánlatot tettek Krisztina özvegy királynénak, mely szerint 50 millió realért ismét hatalomra vélik őt emefhetni. —

Anglia.

[Pótlékadatok a' khinai táborozásról. A' gyujtogatások napról napra szaporodnak. Elegy.] London nov. 18kán: „Aug. 6kán Nanking aláérkezvén az angol hajóhad, azonnal csatarendbe állott a' folyamra nyuló városrészelőtt, mely nagy kiterjedésű, 's igen jól van erősítve. Az őrség 14 ezer tatárból állott, de a' khinaiak mégsem merészleék az álglyuzást bevárni, hanem három főrangu

mandarint küldöttek az angol hajókra, kik a' esászártól levelet kaptak, melyben tétovázás nélkül kimondja, hogy minden áron kész békét kötni, 's csak azt kéri, hogy a' mennyei birodalom becsülete, a' mennyire lehetséges, kiemlések meg. Ezt azonnal alkudozás, 26kán pedig békekötés követé, melyet a' esászár hihetőleg megfog erősíteni. E' diadal az angoloknak 170, a' khinaiaknak pedig 1000 emberökbe került. — A' gyujtogatás napról napra szaporodik, 's azt hiszik, hogy a' reformbillhez hasonló mozgalom van készülőben, mert azt illy kicsapongások előzték meg. — A' királyné még most is Wellington hg vendége. — A' khinai és afghanistani győzelmek igen nagy örömet szültek a' fővárosban.“ —

Poroszország.

[Honvédelem iránti rendelet. Cartelszerződés megszüntetésének következményei.] A' honvédelem ügyében jun. 16án kelt 's már minden kir. főelnökséggel közölt kir. rendelet kötelességül teszi minden főrangú tisztnek, hogy a' katonai besorozás jegyzékeit a' legnagyobb szigorral készítsék el. „Az, ugymond a' rendelet, szent kötelessége mindentisztnek, mert főleg a' katonai szolgálatra általános kötelezettség iránti törvényeknek minden osztályrai egyenlő alkalmaztatása nemcsak szilárdá teheti a' fegyveres erőt, sőt legerősebb tisztaságra emelheti a' nemzet erkölcsi becsét is.“ Poroszországban ugyanis minden ember, még a' pap is, köteles katonáskodni. Oct. 12ki rendelet szerint azon egyedek sem mentesek a' katonáskodástól, kik a' mennonitákhoz térnek át. — Az Oroszországgal kötött Cartelszerződés megszüntetése különös népjogi kérdést eredményezett: Oroszország nem akarja most már a' porosz birtokba szökött alattvalóit visszafogadni, mintha a' porosz kormányt ez által megakarná lakoltatni; mert csakugyan nem kis bajt okoz neki azon tenger csöcselék, mely katonáilitáskor évenként Poroszországba özönlik 's ott azáltal minden aljasságra, sőt rablásra is vetemedik. — A' statustanács utolsó üléseiben a' hivatalnokok elmozdítás iránti törvény készítésével foglalkozék, miszerint a' hivatalnokok és bírák törvényszerű ítélet által fognak elmozdítatni. A' házasságbontás iránti törvény javaslat szinte a' statustanács elibe terjeszték, 's helytelen a' gyanu, hogy ez a' tartománygyűlések elé már nem kerülend, mert tudva van, miszerint a' büntetőtörvényt a' statustanács már rég elvégzé, 's mégis fogják azt a' tartománygyűlések elibe terjeszteni. A' bonni egyetem köszönetét fejezé ki Eichhorn miniszternek, hogy Dahlmann tanácsnokot a' statustudomány és politika oktatójává hitta meg a' bonni egyetembe. —

Külföldi legújabb elegyhír.

Madrid. Barcelonából minden újabb hírig aggasztó. — A' cortesben a' ministerség elleni szövetkezés eddig 80 szóattal bír, a' ministerség pedig csak 40nel. A' másodelnökök és titkokok mind a' szövetkezéshez tartoznak. Azt hiszik, hogy a' ministerség nem meri a' cortest feloszlítani, hanem inkább maga fog eloszlani. —

Paris. Az angolok szerencsége Khinában és Afghanistanban olly nagy benyomást okozta itt, hogy a' surlódás Franciaország részéről Anglia ellenében alkalmasint szelidülni fog. —

Bonn. Dahlmann oktató tiszteletére megérkeztek a' polgárság a' várost önként kivilágítá. —

Berlin. A' király a' postadíjt csökkenteni szándékozik, 's egyszersmind olly intézkedést teend, mely a' postákat gyorsítani fogja. —

É R T E S I T Ő.

Gőzhajók elindulása PESTRŐL,

(míg az idő azt megengedi).

Pozsony és Bécs felé december 4, 7, 9, 11, 13 'sat. minden másod napon. **Zimony és Drenkova** felé.

1843-ra

a' REGÉLŐ PESTI DIVATLAP második évi folyamára

előfizetést az eddigi föltételek szerint, u. m.: egész évre: helyben házhoz hordással 10 p. f., postán borítékkal 12 fr.; félfévre helyben 5 fr., postán 6 p. g. frintjáv. minden cs. kir. postahivatal, Erdélyben tek. Méhes Sámuel, helyben alulirt szerkesztőség fogad el.

Ugyan itt megszerezhetők Garay J. versei N. 8-adrét 18-20 ívnyi diszkidásban, 2 forint pengő pénzben.

A' Regélő szerkesztősége

Pest, Leopold-utca 189sz. Rottenbillerház 2. emeleb.

Csöd bányai hivatalra.

Láposbányán a' kir. hutamesteri hivatal megürült, melyhez 532 fr. évpénz. 12 fr. irószerköltés 's készszállítás kapcsolva, 532 fr. kezespénznek készpénzben vagy metálliquesokban teendő szolgáltatása mellett.

Azok, kik e' hivatalt elnyerni ohajtják, a' legújabb rendszabály szerint fölkészült folyamódásaikat f. e. dec. 15eig az alulirt helyre 's hivatalhoz juttatni elne mulasztásák.

E' hivatalra lényeges megkiváncsóságok: jelesen elvégzett bányász-akadémiai tudományok, tanúsított ügyesség a' hutai, próbálási, és számviteli összes munkálatokban 's jártasság az itt divatozó nyelvekben.

Nagy-Bánya, oct. 31. 1842.

A' kir. főfelügyelő hivatal 's kerületi bányatörvényszéktől. 1-3

Megürült iskolai segédpénz.

Felsőbb rendelkezésül közhírré tétetik: hogy kétszáz negyven váitó-czedulái forintból álló iskolai segédpénzre (stipendium-ra), melyet nagytisztel. és tud. Gotzigh Ignác, egykor a' kassai kir. nagy iskolában országok ismertetését, és bányatörvénytanító ur alkotott, és a' m. kir. tud. egyetem tanácsának pártfogóságára bízott, üresség támadván, azt valamely nemes, kiváltképen pedig a' tiszántúli kerülethől származott és a' magyar nyelvben járatos ifju. a' ki eddig legalább az ötödik (gymnásiumbeli) iskolát jó előmenettel végezte, képes megnyerni. Kik tehát az említett segédpénzért esedezni kívánnak, f. e. december 25ik napja előtt, kérelmeiket a' kir. tud. egyetem mostani nagyságos igazgatójához, tudós Degen János urhoz benyújtani, és mind az előadott, mind más a' köz szó-

kásbul ismértetes föltételeket hiteles tanúságokkal bebizonyítani elne mulasztított folyamódásaikat f. e. dec. 10eig az itteni k. főfelügyelő hivatalhoz 's bányatörvényszékhez nyujtsák be.

E' hivatalra következő lényeges tulajdonságok kívánatnak meg: jelesen elvégzett bányász-iskolai tudományok, jól bebizonyult elméleti és gyakorlati ismeretek a' zuzómalmi összes munkálatokban, ügyesség a' számvetésben és fogalmazásban 's jártasság az itt divatozó nyelvekben. Nagy-Bánya, oct. 10. 1842.

A' kir. főfelügyelő-hivattaltól 's kerületi bányatörvényszéktől. 1-3

Csöd bányai hivatalra.
A' kapnikbányán megürült kir. zuzómalm-igazgatói hivatalra—melly 618 fr. évi fizetéssel és 10 fr. irószerköltéssel összekötve, 618 fr. kezespénz szolgáltatása mellett—ezennel csöd hirdetik akképen, hogy a' kik e' hivatalt el-

nyerni kívánják, szabályszerűleg fölkészített folyamódásaikat f. e. dec. 10eig az itteni k. főfelügyelő hivatalhoz 's bányatörvényszékhez nyujtsák be.

A' kir. főfelügyelő-hivattaltól 's kerületi bányatörvényszéktől. 1-3

Előfizetési hirdetvény.

„Múlt és Jelen“ historiai és politikai erdélyi hírlap a' jövő 1843b. egy új mellékappal jelenik meg, melynek czime: „Magyar Gyermekebarát“ — A' „Múlt és Jelen“ egy toldalékkal hetenkint három iven negyedrében, a' Magyar Gyermekebarát hetenkint egy iven nyolczadrében jelennek meg. A' főlap tartalmát teszik: 1) *Honi tudósítások*, Erdélyre 's ennek megyei életére, tudományos, köznevelési, szorgalmi állására különös tekintettel. — 2) *Külföldi tudósítások*, követk. rovatok alatt: a) „Visszatekintés a' multra.“ b) „Ujság-magyarozótár.“ c) „Napi események.“ d) „Az egyes országokat illető hosszabb és érdekesebb czikkek.“ A' „Magyar Gyermekebarát“ czélja és iránya, a' nőnemre is tekintettel, a' magyar gyermekek számára egy szívet nemesítő, értelmet fejtő és hasznos ismeretekkel 's igazságokkal eb. esztő, szóval gyönyörködve oktató olvasástnyújtani, melynek tárgyai az erkölcs, historia, geographia, és természet köréből lesznek leginkább merítve 's mellé néha képek adva. A' mi az előfizetés föltételeit illeti, *szabad tetszésben alland kinekinek a' főlapot csak magára az eddigi ár mellett, vagy a' „magyar gyermekebarát“ együtt rendelni meg.* E' szerint „Múlt és Jelen“ 's *Toldaléka* hetenkint három iv velin papíron csak magára helyben Kolozsvárt 5—öt rft., postán 5 rft., 12 kr. ezüstben. 2) *Múlt és Jelen* 's *Toldaléka* és a' Magyar Gyermekebarát hetenkint négy iv velin papíron (az utolsó képekkel) 6—hat rft. ezüstb. 3) *Magyar Gyermekebarát* képekkel csak magára: helyben 3—három ft. ezüstb.; postán 3 fr. 24 kr. ezüstben. Minden cs. k. postán lehet előfizetni, Pesten festő 's akad. tag t. Barabás Mikl. urnál.

Szilágyi Ferencs,
professor.

1-2.